

RAN-1801130401040002/ 2501006101040002
M.A. (Sem.- I) Examination April - 2026
Sanskrit (Paper- 4 : B) Vedant Philosophy
શંકરાચાર્યકૃત – સ્મૃતિપાદ (નિયતાંશ – આત્મબોધ)
[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દશવિધ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book	Seat No.: Student's Signature
--	--

- પ્ર.1. ટૂંકમાં જવાબ આપો. (7 માંથી 5) 10**
- Q.1. Answer briefly. (Any 5 out of 7) 10**
- બ્રહ્મસૂત્રના અન્ય નામો કયા કયા છે? જણાવો.
What are the other names of the Brahmasutra State them.
 - ‘અથ’ શબ્દના વિવિધ અર્થો આપો.
Give the various meanings of the word ‘અથ’.
 - ‘આત્મા’ ના લક્ષણો જણાવો.
State the characteristics of ‘આત્મા’.
 - ‘પ્રસ્થાનત્રયી એટલે શું? પ્રસ્થાનત્રયી ગ્રંથોના નામ આપો.
What is meant by ‘પ્રસ્થાનત્રયી’? Name the text included in the પ્રસ્થાનત્રયી.
 - ‘વિધિના’ કેટલા પ્રકારો છે? કયા કયા?
How many types of ‘વિધિ’ are there? Which are they?
 - શંકરાચાર્ય બ્રહ્મના કેટલા સ્વરૂપો સ્વીકારે છે?
How many forms of Brahman are accepted by Shankaracharya?
 - ‘ખ્યાતિ’ કેટલી છે? કઈ કઈ?
How many types of ‘ખ્યાતિ’ are there? Which are they?
- પ્ર.2. (અ) ભાષ્યના ગદ્યખંડનો અનુવાદ કરી વિચારો સ્પષ્ટ કરો. (2 માંથી 1) 05**
- Q.2. (A) Translate the prose passage of the Bhashya and clarify the ideas. 05**
(Any 1 out of 2).
- બ્રહ્માસ્ય જગતો નિમિત્તકારણં પ્રકૃતિશ્ચેત્યસ્ય પક્ષસ્યાક્ષેપઃ સ્મૃતિનિમિત્તઃ પરિહૃતઃ। તર્કનિમિત્ત ઇદાનીમાક્ષેપઃ પરિહિયતે। કુતઃ પુનરસ્મિન્નવધારિતે આગમાર્થે તર્કનિમિત્તસ્યાક્ષેપસ્યાવકાશઃ? નનુ ધર્મ ઇવ બ્રહ્મણ્યપ્યનપેક્ષ આગમો ભવિતુમર્હતિ। ભવેદયમવષ્ટમ્મો યદિ પ્રમાણાન્તરાનવગાહ્ય આગમમાત્રપ્રમેયોઽમર્થઃ સ્યાદનુષ્ટેયરૂપ ઇવ ધર્મઃ।

- 2) અન્યથા પુનર્બ્રહ્મકારણવાદસ્તર્કબલેનૈવાક્ષિપ્યતે। યદ્યપિ શ્રુતિઃ પ્રમાણં સ્વવિષયે ભવતિ, તથાપિ પ્રમાણાન્તરેણ વિષયાપહારેડન્યપરા ભવિતુમર્હતિ, યથા મન્ત્રાર્થવાદૌ। તર્કોડપિ સ્વવિષયાદન્યત્રાપ્રતિષ્ઠિતઃ સ્યાત્, યથા ધર્માધર્મયોઃ। કિમતો યદ્યેવમ્? અતઃ ઇદમયુક્તમ્, યત્પ્રમાણાન્તરપ્રસિદ્ધાર્થબાધનં શ્રુતેઃ। કથં પુનઃ પ્રમાણાન્તરપ્રસિદ્ધોડર્થઃ શ્રુત્યા બાધ્યત ઇતિ? અત્રોચ્યતે - પ્રસિદ્ધો હ્યયં ભોક્તૃભોગ્યવિભાગો લોકે - ભોક્તા ચેતનઃ શારીરઃ, ભોગ્યાઃ શબ્દાદ યો વિષયા ઇતિ।

- પ્ર.2. (બ) સૂત્ર સમજાવો. (2 માંથી 1) 04**
(B) Explain the Sutra. (Any 1 out of 2) 04
 1) અશ્માદિવચ્ચ તદનુપપત્તિઃ। 23।।
 2) સ્વપક્ષદોષાચ્ચ। 29।।
- પ્ર.2. (ક) સાનુવાદ વિવરણ કરો. (2 માંથી 1) 04**
(C) Give translation with explanation. (Any 1 out of 2) 04
 1) અવિરોધિતયા કર્મ નાવિદ્યા વિનિવર્તયેત્।
 વિદ્યાડવિદ્યાં નિહન્ત્યેવ તેજસ્તિમિરસદ્ધવત્। 3।।
 2) રાગેચ્છાસુખદુઃખાદિ બુદ્ધા સત્યાં પ્રવર્તતે।
 સુષુપ્તૌ નાસ્તિ તન્નાશો તસ્માદ્બુદ્ધેસ્તુ નાત્મનઃ। 22।।
- પ્ર.3. સ્મૃતિપાદ આધારે શંકરાચાર્યના તત્ત્વજ્ઞાનની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. 13**
Q.3. Discuss in detail the philosophy of Shankaracharya based on સ્મૃતિપાદ. 13
અથવા/ OR
પ્ર.3. શંકરાચાર્યના મતે 'પ્રયોજનવત્વાધિકરણ' સમજાવો. 13
Q.3. Explain 'પ્રયોજનવત્વાધિકરણ' according to Shankaracharya. 13
- પ્ર.4. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 14**
Q.4. Write short notes. (Any two) 14
 (1) શંકરાચાર્યના મતે જગત.
 The concept of Jagat according to Shankaracharya
 (2) આત્મબોધમાં તાત્પર્યલિંગ
 તાત્પર્યલિંગ in આત્મબોધ
 (3) આત્મબોધમાં મુક્તિ/ મોક્ષ વિચાર
 The concept of Liberation (મોક્ષ) in આત્મબોધ
 (4) સમુદ્રતરંગાદિન્યાય/
 સમુદ્રતરંગાદિન્યાય